

# KURSPLAN

## **Forskning om barn och ungdom, 5p** ***Research on children and adolescents, 7,5 ECTS***

---

Kursplan för kurs Inom forskarutbildningen omfattande 5 poäng. Kursen ges i samarbete med LHS, Lärarhögskolan i Stockholm. Kursen är fastställd av institutionsstyrelsen vid Pedagogiska institutionen 2002-08-29.

### **Förkunskaper**

Kursen vänder sig till forskarstuderande inom barn- och ungdomsområdet.

### **Syfte**

Syftet med kursen är att deltagarna ska förvärva ökade kunskaper om aktuella forsknings-ansatser inom det barn- och ungdomsvetenskapliga fältet.

### **Innehåll**

- Tvärvetenskapliga perspektiv med inslag av bland annat pedagogik, sociologi och litteraturvetenskap
- Ett särskilt fokus på barns och ungdomars delaktighet ur olika teoretiska och metodologiska perspektiv
- Barns uppfattning om fritidshem som socialisationsmiljö
- Samtal om hur kön skapas i litteratur
- Handikappforskning om barn och ungdomar
- Barn och unga i glesbygd
- Demokratifrågor

### **Kurslitteratur**

Enligt särskild förteckning.

### **Examination**

Examination sker fortlöpande i form av redovisningar och gruppdiskussioner samt en avslutande PM baserat på individuellt vald litteratur som relateras till det egna avhandlingsarbetet. Som betyg ges Godkänd eller Icke Godkänd.

## Kurslitteratur

- Andrae, Marika (2001). *Rött eller grönt? Flicka blir kvinna och pojke blir man i B. Wahlströms ungdomsböcker 1914–44. s 80–132 och 178–210.* Stockholm: B Wahlströms förlag.
- Aronsson, Karin. (1996). *Barn i tid och rum.* Malmö: Liber Förlag.
- Banér, A. (2001), (red.). *20 sekel- 20 barn. Rapport nr 33.* Stockholms universitet: Centrum för barnkulturforskning.
- Brodin, Jane. (2001). Participation and equal opportunities for all? Technology and Disability, 13(2000), 67-75.
- Johansson, Ella. (2001). Fjära pojkar – pilska flickor. Mäns hemliga historier i offentliga arkiv. I Ekenstam m.fl.(red). *Sprickor i fasaden. Manlighet i förändring.* Stockholm: Gidlunds förlag (sid 84-105).
- Johansson, Inge. (2001). Integration förskola – skola – fritidshem. Pedagogiskt arbete på nya villkor. *Nordisk Pedagogik* s 49-63. Universitetsforlaget. Oslo.
- Jonsson, Brita. & Roth, Klas. (red.) (2002). *Demokrati – var god välj! Om frihet, gemenskap och överväganden i skolan.* Lund: Studentlitteratur.
- Tebelius, Ulla. & Ericsson, Marie. (2001). Demokrati som procedur eller engagemang. Unga kvinnors och mäns möjlighet till demokratisk påverkan. *Forskning i Halmstad* nr 4. Högskolan i Halmstad.
- Waara, Peter. (2001). She won the trial but lost the case – Cohesion, defamation and young people in the 1930s. In Young. *Nordic Journal of Youth Research.* Vol 9, 4, 50-65.
- Wahl, Mats (1984). *Vinterviken.* Stockholm: Bonniers.

## Valbar litteratur

- Andrae, Marika (2001). *Rött eller grönt? Flicka blir kvinna och pojke blir man i B. Wahlströms ungdomsböcker 1914–44.* Stockholm: B Wahlströms förlag.
- Brodin, Jane. & Fasth, Åsa. (1999). *Att fånga dagen och framtiden. En studie om livssituationen för ungdomar med rörelsehinder och/eller andra funktionshinder.* Stockholm: Unga RBU-are.
- Davies, Bronwyn (1989). *Frogs and snails and feminist tales. Pre school children and gender.* Sydney: Allen & Unwin
- Ekenstam, Claes (red) (1998). *Rädd att falla. Studier i manlighet.* Stockholm: Gidlunds
- Eriksson, Katarina (2002). *Life and fiction. On intertextuality in pupils' booktalk.* Linköpings universitet, Tema Barn.
- Hirdman, Yvonne (1988). Genussystemet – reflektioner kring kvinnors sociala underordning. *Kvinnovetenskaplig Tidskrift* 1988:3.
- Ljusberg, A-L. (2002). *Fritidshemmet som arena för formellt och informellt lärande.* Institutionen för individ, omvärld och lärande. Lärarhögskolan i Stockholm.
- Tideman, Mats. (2000) (red.). *Handikapp: synsätt, principer, perspektiv.* Stockholm: Johansson & Skyttmo Förlag.
- Oliver, M. (1996). *Understanding disability: from theory to practice.* London: Macmillan.
- Orlenius, K. (2001). *Värdegrunden – finns den?* Stockholm: Runa förlag.
- SOU-rapport 1999:93. *Det unga folkstyret.*
- Söderlund, Anita. (2000). *Barn i skola och fritidshem. En studie kring samverkan.* HLS förlag. Stockholm. (valda delar).

# KURSPLAN

## **Den svenska högskolan i ett komparativt perspektiv, 5 poäng** ***Comparative perspectives of Swedish higher education, 7,5 ECTS***

---

Kursen ingår i forskarutbildningen i pedagogik vid Uppsala universitet som en icke obligatorisk kurs.

Kursplanen är fastställd av institutionsstyrelsen 2002-02-21.

### **Förkunskapskrav**

Antagen till forskarutbildningen i pedagogik.

### **Syfte**

Kursens syfte är att den studerande skall tillägna sig grundläggande kunskaper om den högre utbildningens struktur, styrning och problem i Sverige för att formulera en aktuell frågeställning–rörande t.ex. organisation, styrning, jämställdhet, kvalitetsarbete, etc.–och belysa och diskutera den i ett komparativt perspektiv (nordiskt, europeiskt eller utomeuropeiskt).

### **Innehåll**

Kursens innehåll definieras dels genom den obligatoriska litteraturen:

- struktur, styrning och aktuella frågeställningar i svensk högskoleutbildning,
- exempel rörande utvecklingstendenser inom nordisk och europeisk högskoleutbildning,

dels genom den frågeställning med tillhörande litteratur som den enskilde doktoranden väljer.

### **Kurslitteratur**

Enligt särskild förteckning.

### **Genomförande**

Kursen genomförs individuellt som läskurs. Jämförelseobjekt diskuteras med examinator. I övrigt förkommer ingen lärarledd undervisning.

### **Examination**

Examinationen består av två delar, en skriftlig och en muntlig. Den skriftliga redogörelsen ligger till grund för ett muntligt samtal med examinator. Som betyg används något av uttrycken Godkänd eller Underkänd.

## Kurslitteratur

### Den svenska högskolan i ett komparativt perspektiv, 5 poäng

(Fastställt av institutionsstyrelsen 2002-02-21)

#### Obligatorisk litteratur

- Askling, Berit. 2001: Higher education and academic staff in a period of policy and system change. *Higher Education* 41, pp.157-181.
- Braun, Dietmar & Merrien, Francois-Xavier. (Eds.) 1999: *Towards an new model of governance for universities?: a comparative view*. London: Jessica Kingsley. (286 s)
- Brulin, Göran. 1998: *Den tredje uppgiften. Högskola och omgivning i samverkan*. Stockholm: SNS Förlag. (126 s)
- Högskoleförordningen (Ny version 2002)
- Högskolelagen (Ny version 2002)
- Kogan, Maurice. 2000: *Transforming higher education: a comparative study*. London: Jessica Kingsley. (240 s)
- Scott, Peter. (Ed.) 2000: *Higher education re-formed*. London: Farmer Press. (214 s)
- Tjeldvoll, Arild, Thune, Taran & Sneve Olsen, Marianne. (Eds.) 2000: Higher education: quality and evaluation in comparative and international perspectives. *Studies in comparative and international education* 4. Oslo: Universitetet i Oslo, Pedagogisk forskningsinstitut. (188 s)
- Vink, Mark J.C. 1997: *Efficiency in higher education: a comparative analysis on sectorial and institutional level*. Utrecht: Elsevier/De Tijdstroom. (298 s)
- Quality assurance as support for processes of innovation: the Swedish model in comparative perspective. *Högskoleverkets skriftserie* 1997:1S. Stockholm: Högskoleverket. (108 s)

#### Litteratur inom komparativt område

Kursdeltagaren väljer i relation till sin frågeställning cirka 500 sidor litteratur. Denna litteratur skall beröra annan nations högre utbildning och vara avgränsad till någon aspekt av högskolans verksamhet. (Denna litteratur skall förtecknas och bifogas examinationsuppgiften.)

# KURSPLAN

## **Didaktiska frågor inom högre utbildning, 5 poäng**

### ***Didactic issues of higher education, 7,5 ECTS***

---

Kursen ges som uppdragsutbildning och motsvarar en forskarutbildningskurs i pedagogik.

Kursplanen är fastställd av institutionsstyrelsen 2002-09-18.

## **Förkunskapskrav**

För att delta i kursen krävs allmän behörighet för forskarutbildning.

## **Syfte**

Kursens syfte är att den studerande skall tillägna sig kunskaper (teori och tillämpning) om några centrala didaktiska frågor som är aktuella inom den högre utbildningen. Efter genomgången kurs skall den studerande ha en beredskap att utifrån teoretiska överväganden planera ett undervisningsmoment enligt en vald metodik.

## **Innehåll**

Kursen har ett allmändidaktiskt perspektiv och i fokus står didaktikens hur-fråga som relateras till varför- och vad-frågorna. Kursen behandlar moment som

- Problembaserat lärande
- Casemetodik
- Modern distansteknik

## **Kurslitteratur**

Enligt särskild förteckning.

## **Genomförande**

Undervisningen tar sin utgångspunkt i och avser stödja de studerande i deras självstudier och planering av egen undervisning. Detta sker i form av seminariediskussioner, gruppdiskussioner och föreläsningsinslag.

## **Examination**

En del av examinationen sker genom bedömning av deltagande i seminariediskussioner och gruppdiskussioner. Dessutom skall varje kursdeltagare skriftligt genomföra en uppgift. Uppgiften består i att planlägga och diskutera ett undervisningsmoment enligt PBL, Case eller med hjälp av modern distansteknik. De kunskaper man inhämtat genom kurslitteratur och gemensamma diskussioner skall utnyttjas och genomsyra den skriftliga

redovisningen. Som betyg används något av uttrycken Godkänd eller Underkänd.

## Kurslitteratur

### Didaktiska frågor inom högre utbildning, 5 poäng

- Barnes, Louis B., Christensen, Carl Roland & Hansen, Abby J. 1994: *Teaching and the case method*. Boston: Massachusetts: Harvard Business School Press. (333 s)
- Boud, David. & Solomon, Nicky. (Eds.) 2001: *Work-based learning: a new higher education?* Philadelphia, Pa: Society for Research into Higher Education & Open University Press. (234 s)
- Dahlin, Bo. 2000: Om IKT-baserad distansutbildning och ”flexibelt lärande”: en forskningsöversikt. *Karlstad university studies* 2000:20. Karlstad: Institutionen för utbildningsvetenskap, Pedagogik, Karlstads universitet. (50 s)
- Hansson, Mats., Säljö, Roger. & Ludvigsen, Sten R. 2000: Eldsjälar och institutionell utveckling – mot nya former av lärande i den högre utbildningen. *Högskoleverkets Rapportserie* 2000:13 R. Stockholm: Högskoleverket. (116 s)
- Savin-Baden, Maggi. 2000: *Problem-based learning in higher education: untold stories*. Buckingham: Society for Research into Higher Education & Open University Press. (161 s)
- Schwartz, Peter. (Ed.) 2001: *Problem-based learning: case studies, experience and practice*. London: Kogan Page. (182 s)\*\*\*
- Silén, Charlotte. 2000: Mellan kaos och kosmos: om eget ansvar och självständighet i lärande. *Linköping studies in education and psychology* 73. Linköping: Linköpings universitet. (299 s)\*\*\*
- Stensmo, Christer. 1999: Casemetodik i lärarutbildningen: en jämförelse med reguljär akademisk undervisning. *Rapporter från Institutionen för lärarutbildning, Uppsala universitet* 6. Uppsala: Uppsala universitet. (57 s)
- Wiström, Sara. 1997: *Att studera på distans via First Class*. Stockholm: Multimedia-teknik, Pedagogiska institutionen, Stockholms universitet. (38 s)
- Wännman Toresson, Gunnel. 2002: Kvinnor skapar kunskap på nätet. *Akademiska avhandlingar vid Pedagogiska institutionen*. Umeå: Umeå universitet. (243 s)
- Kursdeltagaren väljer i relation till examinationsuppgiften cirka 150 sidor litteratur i form av aktuella forskningsartiklar. (Denna litteratur skall förtecknas och bifogas examinationsuppgiften.)
- \*\*\* Kursdeltagaren kan välja antingen Peter Schwartzs eller Charlotte Siléns bok.

# KURSPLAN

## **Didaktiska frågor inom högre utbildning, 5 poäng**

### ***Didactic issues of higher education, 7,5 ECTS***

---

Kursen ingår i forskarutbildningen i pedagogik vid Uppsala universitet som en icke obligatorisk kurs.

Kursplanen är fastställd av institutionsstyrelsen 2002-02-21.

## **Förkunskapskrav**

Antagen till forskarutbildningen i pedagogik.

## **Syfte**

Kursens syfte är att doktoranden skall tillägna sig kunskaper (teori och tillämpning) om några centrala didaktiska frågor som är aktuella inom den högre utbildningen. Efter genomgången kurs skall doktoranden ha en beredskap att utifrån teoretiska överväganden planera ett undervisningsmoment enligt en vald metodik.

## **Innehåll**

Kursen har ett allmändidaktiskt perspektiv och i fokus står didaktikens hur-fråga som relateras till varför- och vad- frågorna. Kursen behandlar moment som

- Problembaserat lärande
- Casemetodik
- Modern distansteknik

## **Kurslitteratur**

Enligt särskild förteckning.

## **Genomförande**

Kursen genomförs individuellt som läskurs. Ingen lärarledd undervisning förekommer.

## **Examination**

Examinationen består av två delar, en skriftlig och en muntlig. Kursdeltagaren skall planlägga och diskutera ett undervisningsmoment enligt PBL, Case eller med hjälp av modern distansteknik. Den skriftliga redogörelsen ligger till grund för ett muntligt samtal med examinator. Som betyg används något av uttrycken Godkänd eller Underkänd.

## Kurslitteratur

### Didaktiska frågor inom högre utbildning, 5 poäng

(Fastställd av institutionsstyrelsen 2002-02-21)

- Barnes, Louis B., Christensen, Carl Roland & Hansen, Abby J. 1994: *Teaching and the case method*. Boston: Massachusetts: Harvard Business School Press. (333 s)
- Boud, David. & Solomon, Nicky. (Eds.) 2001: *Work-based learning: a new higher education?* Philadelphia, Pa: Society for Research into Higher Education & Open University Press. (234 s)
- Dahlin, Bo. 2000: Om IKT-baserad distansutbildning och ”flexibelt lärande”: en forskningsöversikt. *Karlstad university studies* 2000:20. Karlstad: Institutionen för utbildningsvetenskap, Pedagogik, Karlstads universitet. (50 s)
- Hansson, Mats., Säljö, Roger. & Ludvigsen, Sten R. 2000: Eldsjälar och institutionell utveckling – mot nya former av lärande i den högre utbildningen. *Högskoleverkets Rapportserie* 2000:13 R. Stockholm: Högskoleverket. (116 s)
- Savin-Baden, Maggi. 2000: *Problem-based learning in higher education: untold stories*. Buckingham: Society for Research into Higher Education & Open University Press. (161 s)
- Schwartz, Peter. (Ed.) 2001: *Problem-based learning: case studies, experience and practice*. London: Kogan Page. (182 s)
- Silén, Charlotte. 2000: Mellan kaos och kosmos: om eget ansvar och självständighet i lärande. *Linköping studies in education and psychology* 73. Linköping: Linköpings universitet. (299 s)
- Stensmo, Christer. 1999: Casemetodik i lärarutbildningen: en jämförelse med reguljär akademisk undervisning. *Rapporter från Institutionen för lärarutbildning, Uppsala universitet* 6. Uppsala: Uppsala universitet. (57 s)
- Wiström, Sara. 1997: *Att studera på distans via First Class*. Stockholm: Multimedia-teknik, Pedagogiska institutionen, Stockholms universitet. (38 s)
- Wännman Toresson, Gunnel. 2002: Kvinnor skapar kunskap på nätet. *Akademiska avhandlingar vid Pedagogiska institutionen*. Umeå: Umeå universitet. (243 s)
- Kursdeltagaren väljer i relation till examinationsuppgiften cirka 150 sidor litteratur i form av aktuella forskningsartiklar. (Denna litteratur skall förtecknas och bifogas examinationsuppgiften.)

# KURSPLAN

## **Diskursanalytiska ansatser, 5 poäng** *Discourse theory, 7,5 ECTS*

---

### **Beslut och riktlinjer**

Kursen är en fritt vald kurs i ämnet pedagogik inom forskarutbildningen vid Pedagogiska institutionen, Uppsala universitet.

### **Syfte**

Kursen ger kunskaper i diskursteori, särskilt vad avser dess grundläggande filosofiska antaganden, och några möjliga tillämpningar inom ett sådant perspektiv. Särskilt fokuseras områdena meningsskapande, identitet och demokrati.

### **Innehåll**

I kursen presenteras ett antal grundläggande begrepp inom diskursteori genom att kontrastera dessa mot en epistemologisk tradition. För en sådan kontrastering tjänar den filosofiska pragmatismen som utgångspunkt. Det innebär att syftesrelaterade läsningar i olika former särskilt betonas. Teoretiska och metodologiska implikationer för dessa beskrivs och dess bärighet för analyser av såväl text som kommunikation inom pedagogik diskuteras.

### **Uppläggning och verksamhetsformer**

Kursen genomförs i form av föreläsningar och seminarier.

### **Förkunskapskrav**

60 poäng i ett humanistiskt eller samhällsvetenskapligt ämne.

### **Examination**

Kursen examineras genom aktivt deltagande under seminarierna om kurslitteraturens innehåll. Den studerande skall också självständigt författa ett paper som ventileras i ett avslutande seminarium. Innehåll och omfattning av detta paper bestäms i samråd med kursledaren. Som betyg används något av uttrycken godkänd och underkänd. För godkänt betyg krävs aktivt deltagande i undervisningen samt fullgjord skriftlig examinationsuppgift. Studerande som underkänts på kurs eller del av kurs har rätt att inom rimlig tid inkomma med ny examinationsuppgift.

## Övriga föreskrifter

Vid kurstarten skall kursens lärare, efter samråd med de studerande, fastställa vilka moment som kräver obligatorisk närvaro. Samtidigt skall läraren presentera former för närvarokontroll och anvisningar för hur obligatoriska moment skall tas igen.

## Kurslitteratur

- Baynes, K., Bohman, k. & McCarthy, T. (1991): *Philosophy. End or Transformation*. Cambridge: The MIT Press, s. 1-18.
- Collini, S. (1992): *Interpretation and overinterpretation*. Umberto Eco and Richard Rorty, Jonathan Culler, Christine Brooke-Rose: Cambridge: Cambridge university press. (150 s)
- Edwards, Derek (1997): *Discourse and cognition*. London: SAGE Publications. (200 s)
- Fairclough, Norman (1992): *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press. (100s)
- Foucault, M. (1993/1971). *Diskursens ordning*. Stockholm: Brutus Östlings förlag.(ca 100s)
- Hultqvist, K., & Petersson, K. (1995). *Foucault. Namnet på en modern vetenskaplig och filosofisk praktik*. Stockholm: HIL Förlag. (valda delar, introduktionskapitlet samt ytterligare några kapitel, ca 70s)
- Rorty, Richard (1989): *Contingency, irony and solidarity*. Cambridge: Cambridge University Press. (s 1-69)
- Säfström, Carl Anders & Östman, Leif, red. (1999): *Textanalys*. Lund: Studentlitteratur. (Introduktion, del 1 och s. 115-120, 100s).
- Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (1999): *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur. (205s).
- Tillkommer artiklar enligt lärares anvisningar.

# KURSPLAN

## **Seminarieserie kring institutionens disputationer, 5 poäng**

### ***The public defence of doctoral thesis - a course built on five cases, 7.5 ECTS***

---

Kursen är obligatorisk i forskarutbildningen i pedagogik. Studenter som studerar pedagogik på D-nivå kan efter särskild överenskommelse med kursledaren få följa kursen.

Kursen är fastställd av institutionsstyrelsen 1999-11-26.

## **Mål**

Kursens övergripande mål är att de studerande genom systematisk träning skaffar sig insikt i disputationsaktens faser och funktion. Kursens specifika mål är att de studerande dels tränar sig i att självständigt ta ställning till ett vetenskapligt arbete både vad gäller innehåll och form, dels tillägnar sig kunskaper om roller och funktioner hos disputationsaktens centrala aktörer, d.v.s. respondent, opponent, betygsnämnd och ordförande.

## **Innehåll**

Kursen bygges helt upp kring de disputationer som äger rum vid pedagogiska institutionen i Uppsala. Innehållet blir beroende av den studerandes eget val av avhandlingar.

## **Genomförande**

I anslutning till varje disputation ingår tre moment. Inför disputationen anordnas ett seminarietillfälle - det s.k. förseminariet - med avsikten att kursdeltagarna skall diskutera den aktuella avhandlingens förtjänster och brister. Detta skall ske utifrån såväl respondentens som opponentens perspektiv. Det andra momentet består i att kursdeltagarna skall närvara vid disputationen. Disputationen följes upp med ett seminarietillfälle - det s.k. efterseminariet. Vid detta tillfälle har kursdeltagarna möjlighet att kommentera, diskutera och ställa frågor kring disputationens uppläggning och innehåll samt aktörernas uppträdande.

Samma lärare har ansvar för både för- och efterseminarium. I förhållande till avhandlingen är den aktuella läraren ”neutral”, d.v.s. seminarieledaren skall inte vara handledare eller ingå i betygsnämnd. Handledare, betygsnämndsledamot, opponent och/eller respondent kan delta i efterseminariet.

Den studerande väljer själv de fem avhandlingar med tillhörande seminarier och disputationer som man vill låta ingå i kursen. Varje seminarium motsvarar två undervisningstimmar. Utöver disputationerna omfattar således kursen 20 lärarledda undervisningstimmar. Inom seminarierna kan kortare föreläsningsslag förekomma. Schema för de tre momenten skickas ut i förväg i anslutning till varje disputation.

## Examination

Den aktuella avhandlingen skall vara inläst inför förseminariet. Utöver aktivt deltagande i för- och efterseminarier samt närvaro vid disputationen, sammanfattar varje kursdeltagare enskilt och skriftligt sitt lärande efter att ha läst fem avhandlingar. Närvaro är obligatorisk vid samtliga tre moment som hör till respektive avhandling. Frånvaro kompenseras med skriftligt genomförd uppgift. Betygen Godkänd eller Underkänd tillämpas. För studerande på D-nivå tillämpas betygen Väl Godkänd, Godkänd eller Underkänd.

## Kurslitteratur

Litteraturen utgörs av fem avhandlingar som läggs fram vid pedagogiska institutionen i Uppsala. De studerande väljer själv vilka fem avhandlingar som man vill låta ingå i kursen.

# KURSPLAN

## **Fältbegreppet inom utbildnings- och kultursociologin, 5 Poäng** ***The concept "field" in the sociology of education and culture, 7,5 ECTS***

---

Kursen ges inom ramen för forskarutbildningen och är öppen även för D-studerande.

Fastställd av institutionsstyrelsen 1998-05-15.

### **Mål**

Kursen syfte är att ge kännedom om hur begreppet fält används som forskningsverktyg i Pierre Bourdieus författarskap och i aktuella undersökningar av dels kulturella fält (dvs. konst, litteratur, vetenskap, religion), dels utbildningsväsendet.

### **Innehåll**

- Bourdieus nyckelbegrepp kapital, habitus och fält.
  - Fältbegreppets användbarhet i relation till skilda forskningsobjekt.
  - Metoder och forskningstekniker vid studier av dels kulturella fält, dels utbildningsväsendet.
- Kursen är av metodkaraktär, vilket innebär att intresset riktas mot fältbegreppets användning som redskap i forskningsarbetet.

### **Genomförande**

Kursen genomföres i form av föreläsningar och seminarier. Kortare skriftliga redovisningar inlämnas under kursens gång.

### **Examination**

Kursen examineras genom skriftliga redovisningar. Betygen Underkänd och Godkänd ges. För studerande från grundutbildningen ges betygen Underkänd, Godkänd och Väl Godkänd.

### **Litteratur**

Enligt särskild förteckning

## Kurslitteratur

### Fältbegreppet inom utbildnings- och kultursociologin, 5 Poäng

#### Den obligatoriska kurslitteraturen består av två böcker

Pierre Bourdieu, *Les règles de l'art. Genèse et structure du champ littéraire*, Seuil, Paris 1992 (480 sidor). ISBN 2-02-018159-2.

Brett upplagda analys av ett kulturellt fält, nämligen konstens och litteraturens fält i Frankrike under modernismens genombrottsskede, med portalfigurer som Flaubert, Baudelaire och Manet.

Sv. övers. under utgivn. på Brutus Östlings Bokförlag Symposion, 1999.  
Eng. övers: *The Rules of Art. Genesis and Structure of the Literary Field*, Polity Press, Cambridge 1996. På engelska finns även ett antal förarbeten samlade i volymen *The field of Cultural Production. Essays on Art and Literature* (Ed. Randal Johnson), Polity Press, Cambridge 1993.

*Kulturens fält*, red. D. Broady. Under utgivn. på Förlaget Daidalos, Göteborg 1998 (476 sidor - Ca 300 sidor).

En antologi som ger prov på hur forskare in Norden studerat konstens, litteraturens, religionens och vetenskapens fält.

Dessutom väljes i samråd med kursledningen minst 300 sidor valfri litteratur.

#### Förslag på lämplig litteratur

P. Bourdieu, *Le sens pratique*, Minuit, Paris 1980, ISBN 2-7073-0298-8 (475 sidor).

Bourdieu's mest syntetiska teoretiska arbete, rekommenderas var och en som önskar stifta grundlig bekantskap med hans nyckelbegrepp. Dock har boken några år på nacken, vilket innebär att fältbegreppet ännu inte är särskilt utvecklat.

Eng. övers. *The Logic of Practice*, Polity Press, Cambridge 1990, ISBN 0-7456-1015-3 (333 sidor). Tidigare versioner av samma arbete var *Esquisse d'une théorie de la pratique*, Droz, Genève/Paris 1972 (282 sidor), *Entwurf einer Theorie der Praxis*, Suhrkamp, Frankfurt am Main 1976 (494 sidor) samt *Outline of a Theory of Practice*, Cambridge U.P., Cambridge 1977 (248 sidor). Den grundligare framställningen i *Le sens pratique* är att föredra framför dessa tidigare versioner.

P. Bourdieu, *La noblesse d'État. Grandes écoles et esprit de corps*, Minuit, Paris 1989 (569 sidor).

Den mest samlade analysen av relationerna mellan utbildningens fält och maktens fält i Frankrike.

Eng övers. *The State Nobility. Elite Schools in the Field of Power*, Stanford University Press, Stanford 1996.

P. Bourdieu, *Texter om de intellektuella*, Brutus Östling Bokförlag Symposion, Stockholm/Stehag 1992, ISBN 91-7139-035-9 (208 sidor).

En liten urvalsvolym med jämförelsevis lättlästa texter. Kan fungera som introduktion för den som inte är särskilt bekant med Bourdieus författarskap. De flesta texterna belyser fältbegreppets tillämpning på olika områden.

P. Bourdieu och Y. Delsaut: "Le couturier et sa griffe", *Actes de la recherche en sciences sociales*, no 1 1975, pp. 7-36.

Uppsatsen är en studie av de parisiska modeskaparnas och modehusens konkurrensfält.

Sv. övers. "Modeskaparen och hans märke. Bidrag till en teori om magin", pp. 81-151 i P. Bourdieu, *Kultursociologiska texter*, Brutus Östling Bokförlag Symposion, Stockholm/Skåne 3 uppl. 1991, ISBN 91-7139-039-1. (innehållsligt oförändrad utgåva av den bok som 1986 utkom på Salamander Bokförlag, Stockholm).

P. Bourdieu, "La production de la croyance", *Actes de la recherche en sciences sociales*, no 13, 1977, pp. 3-43.

Ännu en uppsats om ett socialt fält, nämligen det parisiska kulturliv där konstnärer och gallerister, författare och förläggare, pjäsförfattare och teaterdirektörer rör sig.

Sv. övers. "Produktionen av tro", pp. 153-243 i P. Bourdieu, *Kultursociologiska texter*, 1991.

P. Bourdieu, "L'ontologie politique de Martin Heidegger", *Actes de la recherche en sciences sociales*, no 5-6, novembre 1975, pp. 109-156.

Ämnet är det tyska intellektuella fältet under 1910- och 1920-talet och i synnerhet den nykantianska filosofi där Heidegger genomförde sin revolution.

Tysk övers. *Die politische Ontologie Martin Heideggers*, Syndikat, Frankfurt am Main 1976, ISBN 3-8108-0004-X (121 sidor), 2 uppl. 1988. En senare reviderad och utvidgad fransk version i bokform är *L'ontologie politique de Martin Heidegger*, Minuit, Paris 1988, ISBN 2-7073-1166-9 (123 sidor).

P. Bourdieu, *Homo academicus*, Minuit, Paris 1984, ISBN 2-7073-0696-7 (295 sidor).

Bourdieu's studie av det fält där han själv vistas, den parisiska universitets- och forskarvärlden.

Sv. övers. *Homo academicus*, Brutus Östlings Bokförlag Symposion, Stockholm/Stehag 1996. Eng. övers. *Homo academicus*, Polity Press, Cambridge 1988, ISBN 0-7456-0258-4 (325 sidor). Tysk övers. *Homo academicus*, Suhrkamp, Frankfurt am Main 1988, ISBN 3-518-57893-6 (455 sidor).

P. Bourdieu och Loïc J.D. Wacquant, *Réponses. Pour une anthropologie réflexive*, Seuil, Paris 1992, ISBN 2-02-014675-4 (268 sidor).

En bred och jämförelsevis lättillgänglig framställning av en rad centrala teman i Bourdieu's nyare sociologi. Anbefalles som introduktion. En amerikansk version, som i vissa avseenden är bättre än den franska, är *An Invitation to Reflexive Sociology*, Polity Press, Cambridge 1992.

P. Bourdieu, *In other words. Essays Towards a Reflexive Sociology*, Polity Press, Cambridge 1990, ISBN 0-7456-0659-8 (223 sidor).

Matnyttig samling av kortare uppsatser varav flertalet av metodiskt intresse.

P. Bourdieu, *Die Intellektuellen und die Macht*, VSA-Verlag, Hamburg 1991, ISBN 3-87975-563-9 (124 sidor).

På tyska finns ett antal samlingar föredrag och kortare uppsatser. Denna är den som säger mest om Bourdieu's nuvarande sätt att analysera intellektuella fält.

P. Bourdieu, *Ce que parler veut dire. L'économie des échanges linguistique*, Fayard, Paris 1982.

Denna numer inte särskilt aktuella uppsatssamling bör nämnas eftersom det nyskrivna pariet (sidorna 11-95) föreligger i svensk övers.: "Vad det vill säga att tala. Det språkliga utbytets ekonomi", pp. 27-59 i Skeptron 1, Symposion Bokförlag, Stockholm 1984.

P. Bourdieu, *Sur la télévision. Suivi de L'emprise du journalisme*, Liber éditions, Paris 1996, ISBN 2-9121107-00-8 (95 sidor).

Sv. övers. *Om televisionen, följd av Journalistikens herravälde*, Brutus Östlings Bokförlag Symposion, Stockholm/Stehag 1998.

Ingrid Heyman, *Gånge hatt till... Omvårdnadsforskningens framväxt i Sverige. Sjuksköterskors avhandlingar 1974—1991*, Daidalos, Göteborg 1995 (339 sidor).

# KURSPLAN

## **Genusperspektiv i deltagarorienterad pedagogisk forskning, 5 poäng** ***Feminist Participatory Action Research, 7,5 ECT***

---

Kursplan för kurs inom forskarutbildningen omfattande 5 poäng. Kursen är fastställd av institutionsstyrelsen vid Pedagogiska institutionen 2003-02-24.

### **Förkunskaper**

Kursen vänder sig till forskarstuderande inom pedagogik eller andra ämnen som av kursansvariga bedöms relevanta.

### **Syfte**

Syftet med kursen är att deltagarna ska, ur feministiska perspektiv, förstå, värdera och kritiskt granska olika forskningstraditioner som samlats under beteckningen deltagarorienterad forskning.

### **Innehåll**

- \* Kunskap om forskningsperspektiv som benämns deltagarorienterade/deltagarbaserade forskningsansatser, empowerment, eller partipatorisk aktionsforskning.
- \* Grunder i feministisk vetenskapsteori
- \* Feministisk deltagarorienterad forskning.
- \* Några olika metodologiska traditioner med relevans för området, såsom livshistoria och minnesarbete.
- \* Granskning av relevansen för deltagarnas egna forskningsarbeten

### **Kurslitteratur**

Enligt särskild förteckning.

### **Examination**

Examination sker fortlöpande i form av redovisningar och gruppdiskussioner samt en avslutande PM baserat på individuellt vald litteratur som relateras till det egna avhandlingsarbetet. Som betyg ges Godkänd eller Icke Godkänd.

## Kurslitteratur

### Gemensam litteratur

- Greenwood Davydd & Levin Morten (1998) *Introduction to Action Research. Social Research for Social Change*. London Sage publications. (250 s)
- Gemzöe, Lena (2002) *Feminism*. Stockholm: Bilda förlag. (170 s)
- Freedman, Jane (2001) *Feminism. Concepts in the Social Sciences*. Buckingham: Open University Press (90 s)
- Haug, F. (1985) Memory work. *Psyke & Logos*, 1985, 6. ss 85-115.
- Holmstrand, L & Härnsten, G (2002) Förutsättningar för forskningscirklar i skolan. En kritisk granskning. Skolverksrapport under tryckning. (urval, ca 100s)\*
- Kelly, L., Burton, S. & Regan, L. (1994). Researching women's Lives or studying women's oppression? Reflections on what constitutes feminist research. In *Maynard & Purvis* (ss 27-48).
- Maguire, Patricia (2001) Uneven Ground: Feminism and Action Research. I *Reason & Bradbury*, (ss 59-69). Ur Reason, Peter & Bradbury Hilary: (2001) *Handbook of Action Research. Participatory Inquiry and Practice*. London: Sage Publications. Valda delar, ca 100 sidor
- Eget vald litteratur i anslutning till det egna forskningsområdet.
- \* Erhålls vid kursens start

# KURSPLAN

## **Korrespondensanalys i utbildnings- och kultursociologi, 5 poäng.** ***Correspondence analysis in the sociology of education and culture, 7,5 ECTS***

---

Kursplanen är fastställd av institutionsstyrelsen 2002-10-23.

Kursen är en kurs inom forskarutbildningen i pedagogik. Den ges i samverkan mellan Pedagogiska institutionen och Institutionen för lärarutbildning.

### **Mål**

Kursens syfte är att ge deltagarna en orientering om hur korrespondensanalys används inom fransk utbildnings- och kultursociologi samt en viss praktisk träning i att genomföra analyser och tolka resultat. Dessutom skall deltagarna tillägna sig kunskaper om grundläggande registerhantering i SPSS.

### **Innehåll**

Korrespondensanalys, en statistisk teknik som utvecklades under 1960-talet av Jean-Paul Benzécri, är vanlig inom dagens franska samhällsvetenskap. Den används för att studera fördelningar av kvalitativa data, exempelvis fördelningar av individers egenskaper och tillgångar inom ett socialt fält. Kursen behandlar:

- exempel på hur korrespondensanalysen tillämpats i Pierre Bourdieus och hans medarbetares och efterföljares empiriska undersökningar
- tekniker för genomförande av enkel och multipel korrespondensanalys
- principer för tolkning av analysresultat
- grundläggande registerhantering i SPSS: hantering av variabler och modaliteter; urvalsproblem; kategorisering

### **Genomförande**

Kursen genomföres som en intensivkurs uppdelad på två perioder. Den första berör databehandling i SPSS. Den senare ägnas åt korrespondensanalys. Föreläsningar kombineras med seminarier och laborationer. En skriftlig examinationsuppgift lämnas in i slutet av kursen.

### **Examination**

Kursen examineras genom skriftliga redovisningar. Betygen Underkänd och Godkänd ges.

## Litteratur

Enligt särskild förteckning.

## Kurslitteratur

**Korrespondensanalys i utbildnings- och kultursociologi, 5 poäng**  
(Fastställd av institutionsstyrelsen 2002-10-23)

### Obligatorisk litteratur

Hjellbrekke, Johs. (1999): *Innføring i korrespondanseanalyse*. Bergen: Fagbokforlaget (127 s.).

Broady, Donald (1991): "Sociologi och statistik", pp. 473-527 i *Sociologi och epistemologi*. Stockholm; HLS Förlag, 2 uppl. (eller pp. 479-534 i 1 uppl. 1990).

### Stödlitteratur

Broady, Donald (1991): Sociologi och epistemologi. Om Pierre Bourdieus författarskap och den historiska epistemologin. Stockholm: HLS förlag (645 s).

Bourdieu, Pierre (1984): *Distinction*. Kap. 2-6. Cambridge, Mass: Harvard University Press. (Eller det franska originalet *La distinction. Critique sociale du jugement*. Paris: Minuit, 1979, 2 utv. uppl. 1982.)

Rosenlund, Lennart (1995): "Korrespondanseanalyse. Dataanalysens magiske øye", *Sosiologisk tidsskrift* nr. 1, 1995 (s 55-78).

Rosenlund, Lennart (1998): "Sosiale strukturer og deres metamorfoser", *Sosiologisk tidsskrift* nr. 1, 1998 (s 45-74).

Gilbert, Nigel (1993): *Analyzing Tabular Data. Loglinear and Logistic Models for social researchers*. London: UCL-Press.

McCutcheon, Allan L. (1987): *Latent Class Analysis. Quantitative Applications for the Social Sciences*, Thousand Oaks, Sage (96 s).

Samt handledningar till registerhantering i SPPS och det franska korrespondensanalys-programmet SPAD. Totalt läses ca 600 sidor

# KURSPLAN

## **Kunskapens kön I. Feministiska teorier 5 poäng**

### ***The Gender of Knowledge, 7,5 ECTS***

---

Kursplan för valfri kurs inom forskarutbildningen i pedagogik omfattande 5 poäng. Kursen är fastställd av institutionsstyrelsen vid Pedagogiska institutionen 2003-11-26.

## **Förkunskaper**

Kursen vänder sig till studerande antagna till forskar- och D-studier.

## **Syfte**

Kursen, som går på heltid, ger en översikt över aktuella feministiska teorier, inklusive klass-, sexualitets och etnicitetsaspekter, med tyngdpunkten på centrala epistemologiska frågor i aktuell debatt. Utgångspunkten är kunskapens kön i relation till specifika kontextuella förhållanden såsom tillgång till skolning och högre utbildning.

## **Innehåll**

Kursen består av ett block om 5 poäng och behandlar grundläggande teoretiska frågor

## **Genomförande**

Undervisningen sker i form av föreläsningar och seminarier.

## **Litteratur**

Litteratur enligt särskild förteckning.

## **Examination**

Examination sker muntligt på seminarier samt skriftligt.

På kursen ges betygen Underkänd och Godkänd. För studerande på D-nivå ges betygen Underkänd, Godkänd och Väl godkänd.

## Kurslitteratur

- Clark, VèvÈ; Nelson Garner, Shirley; Higonnet, Margaret & Ketu H. Katrak (1996)  
*Anti-Feminism in the Academy*. New York/London: Routledge. (228 s)
- Davies, Sue; Lubelska, Cathy & Jocey, Quinn (1994) *Changing the Subject. Women in Higher Education*. London: Francis & Taylor. (210 s)
- Eliasson, Mona (1999) Feministisk Epistemologi: Vetenskapskritik och Social Förändring. I: C.M. Allwood & M.G.Erikson (red) *Vetenskapsteori för psykologi och andra samhällsveten-skaper*. Lund: Studentlitteratur. (198-227)
- Lloyd, Genevieve (1984) *The Man of Reason: "Male" and "Female" in Western Philosophy*. Minneapolis, MN: University of Minnesota Press. (149 s)
- Magnusson, Eva (2003) *Genusforskning i psykologi*. Stockholm: VHS. (50 s)
- Thomas, Kim (1990) *Gender and Subject in Higher Education*. Buckingham: Open University Press. (200 s)

# KURSPLAN

## **Kunskapens kön II. Feministiska metodfrågor, 5 poäng** ***The Gender of Knowledge, 7,5 ECTS***

---

Kursplan för valfri kurs inom forskarutbildningen i pedagogik omfattande 5 poäng. Kursen är fastställd av institutionsstyrelsen vid Pedagogiska institutionen 2003-11-26.

### **Förkunskaper**

Kursen är en fortsättning på *Kunskapens kön I. Feministiska teorier, 5 poäng*. Den vänder sig till forskarstuderande som genomgått nämnda eller motsvarande kurs.

### **Syfte**

Kursen, som går på heltid, ger en översikt över aktuella feministiska metodfrågor i forskningen, inklusive klass-, sexualitets och etnicitetsaspekter, med tyngdpunkten på centrala epistemologiska frågor i aktuell debatt.

### **Innehåll**

Kursen består av ett block om 5 poäng: metodfrågor och metodproblem.

### **Genomförande**

Undervisningen sker i form av föreläsningar och seminarier.

### **Litteratur**

Litteratur enligt särskild förteckning

### **Examination**

Examination sker muntligt på seminarier samt skriftligt  
På kursen ges betygen Underkänd och Godkänd.

## Kurslitteratur

- Barry, Kathleen (1989) Biography and the Search for Women's Subjectivity. *Women's Studies International*, 6, 561-577. \*
- Code, Lorraine (1991) *What can She Know? Feminist Theory and the Construction of Knowledge*. Ithaca: Cornell University Press. (350 s)
- Code, Lorraine (1998) Taking Subjectivity into Account. I: Linda Martin Alcoff, Ed.: *Epistemology: The Big Questions*. London: Blackwell. (s 124-151) \*
- Keller, Evelyn Fox (1982) Feminism and Science. *Signs. Journal of Women in Culture and Society*, 7 (3), s 28 – 40. \*
- Longino, Helen E. (1993) Subjects, Power, and Knowledge: Description and Prescription in Feminist Philosophies of Science. I: Linda Alcoff & Elisabeth Potter (Eds.) *Feminist Epistemologies* (s 264 – 279) \*
- Reinharz, Shulamith (1992) *Feminist Methods in Social Research*. New York & Oxford: Oxford University Press. (400 s)
- Scheman, Naomi (1993) Though This be Method, Yet There Is Madness in It: Paranoia and Liberal Epistemology. I: Louise Antony & Charlotte Witts (Eds.) *A Mind of One's Own*. Boulder, CO.: Westview Press. (s 203 – 219) \*
- Stepan, Nancy, L. (1986) Race and Gender: The Role of Analogy in Science. *ISIS* ( 77), s 261-77. \*

# KURSPLAN

## **Kunskapsteoretiska perspektiv i högre utbildning, 5 poäng** ***Epistemological and cognitive discourses in higher education, 7,5 ECTS***

---

Kursen ingår i forskarutbildningen i pedagogik vid Uppsala universitet som en icke obligatorisk kurs.

Kursplanen är fastställd av institutionsstyrelsen 2002-02-21.

### **Förkunskapskrav**

Antagen till forskarutbildningen i pedagogik.

### **Syfte**

Kursens syfte är att den studerande skall tillägna sig ett förhållningssätt till vetenskapsteoretiska och kunskapsteoretiska aspekter av forskning. Efter genomgången kurs skall doktoranden uppvisa en färdighet att kritiskt granska en avhandling utifrån vetenskapsteoretiska och kunskapsteoretiska aspekter.

### **Innehåll**

Kursen behandlar kunskapsteoretiska och vetenskapsteoretiska frågeställningar dels i ett allmänt perspektiv, dels i relation till ett par av den högre utbildningens huvuduppgifter – forskning och forskarutbildning.

### **Kurslitteratur**

Enligt särskild förteckning.

### **Genomförande**

Kursen genomförs individuellt som läskurs. Det litteraturunderlag som används för examinationsuppgiften diskuteras med examinator. I övrigt förkommer ingen lärarledd undervisning.

### **Examination**

Examinationen består av två delar, en skriftlig och en muntlig. Den skriftliga redogörelsen ligger till grund för ett muntligt samtal med examinator. Som betyg används något av uttrycken Godkänd eller Underkänd.

## Kurslitteratur

### **Kunskapsteoretiska perspektiv i högre utbildning, 5 poäng**

(Fastställt av institutionsstyrelsen 2002-02-21)

- Bauer, Marianne. (red.) 1998: *Kraften ligger i det okända: en festskrift till Stig Hagström, universitetskansler 1992-1998*. (291 s)
- Brown, Richard H. & Schubert, J. Daniel. (Eds.) 2000: *Knowledge and power in higher education: a reader*. New York: Teachers College Press. (207 s)
- Chalmers, Alan F. 1995: *Vad är vetenskap egentligen? Om väsen och status hos vetenskapen och dess metoder*. Nora: Nya Doxa. (191 s)
- Delanty, Gerard. 2001: *Challenging knowledge: the university in the knowledge society*. Philadelphia, Pa.: Open University Press. (175 s)
- Duran, Jane. 2001: *Worlds of knowing: a global feminist epistemologies*. New York: Routledge. (304 s)
- Franklin, Richard L. 1995: *The search for understanding*. New York: P. Lang. (208 s)
- Liedman, Sven-Eric. 2001: *Ett oändligt äventyr. Om människans kunskaper*. Stockholm: Albert Bonniers Förlag. (411 s)
- Nowotny, Helga, Scott, Peter & Gibbons, Michael. 2001: *Re-thinking science: knowledge and the public in an age of uncertainty*. Cambridge: Polity Press. (278 s)
- Dessutom väljer kursdeltagaren en aktuell avhandling i pedagogik i anslutning till examinationsuppgiften (cirka 200 s).

# KURSPLAN

## **Samhällsvetenskapens klassiker, 5 poäng** **Social Science Classics, 7,5 ECTS**

---

Kursplanen är fastställd av institutionsstyrelsen 2001-06-19.

Kursen är en obligatorisk kurs inom forskarutbildningen i pedagogik. Kursen är även öppen för studerande med 60 poäng i humanistiskt eller samhällsvetenskapligt ämne.

### **Mål**

Kursens syfte är att deltagarna skall fördjupa sina kunskaper om samhällsvetenskapliga traditioner och klassiska författarskap.

### **Innehåll**

Centrala begrepp och metoder i centrala klassiska samhällsvetenskapliga traditioner och författarskap (durkheimianerna, Weber m.fl.), samt några moderna klassiker (Habermas, Foucault, Bourdieu m.fl.).

### **Genomförande**

Kursen genomföres i form av föreläsningar och seminarier. Kortare skriftliga redovisningar inlämnas under kursens gång. En skriftlig examinationsuppgift lämnas in i slutet av kursen.

### **Examination**

Kursen examineras genom skriftliga redovisningar. För forskarstuderande ges betygen Godkänd och Underkänd. För övriga ges betygen Godkänd, Väl godkänd och Underkänd.

### **Litteratur**

Enligt särskild förteckning.

## Kurslitteratur

### Samhällsvetenskapens klassiker, 5 poäng)

(Litteraturlistan fastställd 2002-10-23 av institutionsstyrelsen vid Pedagogiska institutionen, Uppsala universitet).

#### Arbetena av Bourdieu, Elias och Foucault är alternativ, varav ett väljes.

–Andersen, Heine & Kaspersen, Lars Bo: *Klassisk och modern samhällsteori*. Lund: Studentlitteratur, 1999, kap 1, 5, 6, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 21, 23 26 (276 sidor).

Texterna av Comte och Weber i Auguste/Durkheim, Émile/Weber, Max: *Tre klassiska texter*. Göteborg: Bokförlaget Korpen, 1991 (ca 150 s, hela boken omfattar 369 sidor). Kopia tillhandahålles av kursledningen. Innehåller översättningar av följande texter:

–Auguste Comte: *Discours préliminaire sur l'esprit positif*, Paris 1844. Skriften utgavs i en något annorlunda utformning 1914 av Société positiviste internationale under titeln *Discours sur l'esprit positif*. Den sistnämnda utgåvan är tillgänglig i bokhandeln i ett fotomekaniskt omtryck (förlaget Vrin, flera upplagor - en billig liten bok, ca 50 francs).

–Émile Durkheim: *Les règles de la méthode sociologique*. Publicerades först som en serie artiklar i *Revue philosophique*, 1894. Den första bokupplagan utkom året därpå, och i en andra upplaga med ett berömt nyskrivet förord 1901. Många senare utgåvor på förlaget P.U.F. Durkheims bok i P.U.F.:s pocketutgåva är billig och lätt att skaffa i bokhandeln.

–Max Weber: *Wissenschaft als Beruf* [1919], s. 572-613 i *Gesammelte Schriften zur Wissenschaftslehre* [1922] (Hrsg. Johannes Winckelmann). Tübingen: J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), 5 uppl. 1982.

–Max Weber: *Politik als Beruf* [1919], s. 505-560 i *Gesammelte Politische Schriften* [1921] (Hrsg. Johannes Winckelmann). Tübingen: J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), 4 uppl. 1980.

–Max Weber: *Die Objektivität sozialwissenschaftlicher und sozialpolitischer Erkenntnis*, s. 22-87 i *Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik*, neue Folge, 1. Band. Tübingen: Verlag von J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), 1904. (Omtryck i *Gesammelte Schriften zur Wissenschaftslehre*, 5 uppl. 1982, s. 146-214).

–Durkheim, Émile: *L'évolution pédagogique en France* [1938] (ed. Maurice Halbwachs). Paris: P.U.F., 2 uppl. 1969 (403 s.).  
Eng. övers. *The Evolution of Educational Thought. Lectures on the formation and development of secondary education in France*. London, Henley and Boston: Routledge & Kegan Paul, 1977. Kopia av den engelska översättningen kan tillhandahållas av kursledningen.

–*Läsestycken för samhällsvetare, i urval och översättning av Donald Broady*, Rapporter från Forskningsgruppen för utbildnings- och kultursociologi nr 6, femte uppl., ILU, Uppsala universitet, okt 1998 (63 sidor)

Häftet innehåller parallellöversättningar av mycket korta utdrag ur verk av Bachelard, B. Bernstein, Bourdieu, Comte, Dahrendorf, Descartes, Durkheim, Elias, Engels, Husserl, Kant, Lundgren, Marx, Parsons, Peirce, de Saussure, M.

Weber, Wittgenstein. En PDF-version är tillgänglig på URL  
<http://www.skeptron.ilu.uu.se/broadly/sec/sec-6.pdf>

–Marx, Karl: "Einleitung" zu den 'Grundrissen der Kritik der politischen Ökonomie' [manuskript augusti 1857]. I: *Karl Marx Friedrich Engels Gesamtausgabe* (MEGA) II.1.1 (Ökonomische manuskripte 1857/58). Berlin: Dietz Verlag, 1976, s. 17-45.

Svensk övers. "Inledning". I: Marx, Karl/Engels Friedrich: *Ekonomiska skrifter*. Staffanstorps: Bo Cavefors Bokförlag, 1975, s. 21-44. Kopia utdelas.

–Marx, Karl: "Vorwort" [till Zur Kritik der politischen Ökonomie, 1859]. I: *Karl Marx Friedrich Engels Gesamtausgabe* (MEGA) II.2. Berlin: Dietz Verlag, 1980, s. 99-103.

Svensk övers. "Förordet till 'Till kritiken av den politiska ekonomin' (1859)". I: *Marx i ett band*. Urval av Fredrik Engelstad och Jon Elster. Stockholm: Bokförlaget Prisma, 1974, s. 23-28. Kopia utdelas.

–Parsons, Talcott: "The School Class as a Social System: Some of its functions in American society", *Harvard Ed. Rev.*, Vol. XXIX, No. 4, 1959, s. 297-318. [Omtryck i bl.a. Parsons: *Social Structure and Personality*. London The Free Press/Macmillan, 1964]. Kopia utdelas.

–Bourdieu, Pierre: *Homo academicus*, Minuit, Paris 1984, ISBN 2-7073-0696-7 (295 sidor).

Sv. övers. *Homo academicus*, Brutus Östlings Bokförlag Symposion, Stockholm/Stehag 1996. Eng. övers. *Homo academicus*, Polity Press, Cambridge 1988, ISBN 0-7456-0258-4 (325 sidor). Tysk övers. *Homo academicus*, Suhrkamp, Frankfurt am Main 1988, ISBN 3-518-57893-6 (455 sidor).  
*eller*

–Första bandet av andra utvidgade upplagan av Norbert Elias: *Über den Prozeß der Zivilisation*. Bern: Francke, 1969 (334 sidor). Oförändrat omtryck på Suhrkamp, Frankfurt am Main, flera upplagor. Sv. övers. *Sedernas historia*. Stockholm: Atlantis, 1989. Eng. övers. *The History of Manners*. New York: Pantheon, 1978.  
*eller*

–Michel Foucault: *Surveiller et punir. Naissance de la prison*. Paris: Gallimard, 1975 (318 sidor). Sv. övers. *Övervakning och straff. Fängelsets födelse*. Lund: Arkiv Förlag, 1987. Norsk övers. *Overvågning og straf. Det moderna fængselvæsens historie*. København: Rhodos/Oslo: Gyldendal Norsk Forlag, 1977. Eng. övers. *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. New York: Vintage/Random House, 1979.

–Ytterligare duplicerade texter som utdelas i sambands med kursen.  
Sammanlagt ca 1 250 sidor.

# KURSPLAN

## **Språket och kroppen, 5 poäng** ***Language and Body, 7,5 ECTS***

---

Kursen ges som valfri kurs inom forskarutbildningen i pedagogik i samverkan mellan Pedagogiska institutionen och Institutionen för lärarutbildning. Kursen är även öppen för studerande på D-nivå i pedagogik eller pedagogik med inriktning mot personalutveckling. Kursplanen är fastställd av institutionsstyrelsen vid Pedagogiska institutionen 2003-11-27.

### **Mål**

Deltagarna skall tränga in i några centrala forskningstraditioner för studier av situationsbundet språkligt umgänge och diskurser.

### **Innehåll**

Inom kursen behandlas mikrosociologiska analyser av språk och praktiker, med Aaron Cicourel som främsta exempel. Särskild tonvikt läggs vid Cicourels analyser av relationer såsom de mellan forskare-läkare-patient (eller forskare-lärare-elev). Vidare behandlas Foucaults egna samt några foucaultinspirerade analyser av diskurser.

### **Genomförande**

Kursen genomföres i form av föreläsningar och seminarier. Närläsningar av texter ingår. En skriftlig examinationsuppgift lämnas in i slutet av kursen.

### **Examination**

Kursen examineras genom skriftliga redovisningar. Betygen Underkänd och Godkänd ges. För studerande inom grundutbildningen ges betygen Underkänd, Godkänd och Väl godkänd.

### **Kurslitteratur**

Se särskild förteckning

## Kurslitteratur

- Callewaert, Staf (2003): "Pierre Bourdieus sociale teori om sprog. I anledning af Ruqaiya Hasan: 'The disempowerment Game: a Critique of Bourdieu's view on language' ", pp. 272-310 i Staf Callewaert, *Fra Bourdieus og Foucaults verden - Pædagogik og sociologi, diskurser og praktikker, efter det moderne*. København: Akademisk forlag, 2003.
- Cicourel, Aaron V. (1988): "Elicitation as a Problem of Discourse", pp. 903-910 i Ammon von Ulrich, Norbert Dittmar & Klaus J. Matheier (Hrsg): *Sociolinguistics/Soziolinguistik. An International Handbook of the Science of Language and Society/Ein internationales Handbuch zur Wissenschaft von Sprache und Gesellschaft*. Vol. II. Berlin, New York: Walter de Gruyter. (Fransk övers. "La sollicitation comme problème discursif". I Cicourel, *La raisonnement médical. Une approche socio-cognitive*. Paris: Seuil, Paris 2002, pp. 41-59.)
- Cicourel, Aaron V. (1981): "Language and the Structure of Belief in Medical Communication", *Studia Linguistica*, Vol. 35, No. 1-2, pp. 71-85. (Fransk övers. "Langage et structure des croyances dans la communication médicale". I Cicourel, *La raisonnement médical. Une approche socio-cognitive*. Paris: Seuil, Paris 2002, pp. 61-85.)
- Cicourel, Aaron V. (1992): "The interpenetration of Communicative Contexts. Examples from Medical Encounters", pp. 293-310 i A. Duranti & C. Goodwin (Eds.): *Rethinking Context*. Cambridge: Cambridge University Press 1992, pp. 293-310. (Fransk övers. "L'imbrication des contextes communicationnels : exemples d'entretiens médicaux". I Cicourel, *La raisonnement médical. Une approche socio-cognitive*. Paris: Seuil, Paris 2002, pp. 115-141.)
- Cicourel, Aaron V. (1990): "The Integration of Distributed Knowledge in Collaborative Medical Diagnosis", pp. 221-242 i J. Galegher et al (Eds.): *Intellectual Teamwork. Social and Technological Foundations of Cooperative Work*. Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associate Publishers, New Jersey, 1990. (Fransk övers. "L'intégration de la connaissance distribuée dans le diagnostic médical d'équipe". I Cicourel, *La raisonnement médical. Une approche socio-cognitive*. Paris: Seuil, Paris 2002, pp. 143-173.)
- Cicourel, Aaron V. (1995): "Medical Speech Events as Resources for Inferring Differences in Expert-Novice Diagnostic Reasoning", pp. 364-387 i Uta M. Quasthoff (Ed.): *Aspects of Oral Communication*. Berlin: Walter de Gruyter, 1995. (Fransk övers. "Les événements langagiers médicaux comme ressources pour établir les différences de raisonnement diagnostique entre experts et novices". I Cicourel, *La raisonnement médical. Une approche socio-cognitive*. Paris: Seuil, Paris 2002, pp. 175-210.)
- Foucault, Michel (2000 [1963]): *Naissance de la clinique* [1963]. Paris : PUF, 6 éd. 2000. 214 s. (Dansk övers. *Klinikkens fødsel*. København: Hans Reitzels Forlag.)
- Foucault, Michel (1994 [1978]): "La 'gouvernementalité' ", pp. 635-657 i Michel Foucault, *Dits et écrits*, tome III, 1976-1979. Paris: Gallimard, 1994. (Urspr. en föreläsning vid Collège de France 1 febr. 1978. Prel. sv. översätt. av Janne Sjunnesson tillgänglig för nedladdning <<http://www.skeptron.ilu.uu.se/broadly/sec/p-sjunnesson-overs-foucault-gouvern-0309.pdf>>. Även översatt till bl.a. italienska och engelska (engelska översättningar i Burchell, Gordon & Miller, *The Foucault Effect*, 1991, samt i *The essential works of Foucault*, vol 3, 2000).

- Halliday, M.A.K.: "Appendix. The Functional Basis of Language", pp. 342-366 i Bernstein, B. *Class, Codes and Control. Volume 2. Applied Studies towards a Sociology of Language*. London: Routledge & Kegan Paul, 1975 (1973).
- Hasan, Ruqaiya: "Chapter 10. Code, Register and Social Dialect", pp. 253-292 i Bernstein, B. *Class, Codes and Control. Volume 2. Applied Studies towards a Sociology of Language* [1973]. London: Routledge & Kegan Paul, 1975.
- Hasan, Ruqaiya: "Meaning in Sociolinguistic Theory", pp. 80-119 i Bolton, Kingsley & Helen Kwok (Eds.): *Sociolinguistics Today. International Perspectives*. London: Routledge & Kegan Paul, 1992.
- Heritage, John (1995): "Conversation Analysis: Methodological Aspects", pp. 391-418 i Quasthoff, Uta M.: *Aspects of Oral Communication*. Berlin: Walter de Gruyter, 1995.
- Johannisson, Karin (1990): *Medicinens öga. Sjukdom, medicin och samhälle – historiska erfarenheter*. Stockholm: Pan Norstedts, Inledning (pp. 7-8) samt kapitlen På spaning efter historiens sjuka (pp. 07-41); Att läka de förtryckta (om franska revolutionen och 1848 revolutionära medicin, pp. 72-98). Summa 61 s.
- Johannisson, Karin (1997): *Kroppens tunna skal. Sex essäer om kropp, historia och kultur*. Stockholm: Pan Norstedts, Inledning (pp. 9-15) samt kapitlen II: Den anatomiska teatern (pp. 17-62); VI: Politisk anatomi (pp. 219-257). Summa 91 s.
- Litteratur omfattande ytterligare ca 350 sidor, väljes i samråd med kursledningen. Däribland förslagsvis ytterligare kapitel i Staf Callewaert, Fra Bourdieus og Foucaults verden - Pædagogik og sociologi, diskurser og praktikker, efter det moderne. København: Akademisk forlag, 2003. Summa ca 1000 sidor

### Stödlitteratur

De tre först nämnda texterna nedan finns bara på franska men Staf Callewaerts introduktioner under seminarierna finns tillgängliga som ljudupptagningar.

- Bourdieu, Pierre/Winkin, Yves: "Préface", pp. 7-19 i Cicourel, Aaron V.: *La raisonnement médical. Une approche socio-cognitive*. Textes recueillis et présentés par Pierre Bourdieu et Yves Winkin. Paris: Seuil, 2002.
- Cicourel, Aaron V. (2002): "Introduction", pp. 21-39 i Cicourel, Aaron V.: *La raisonnement médical. Une approche socio-cognitive*. Textes recueillis et présentés par Pierre Bourdieu et Yves Winkin. Paris: Seuil, 2002.
- Cicourel, Aaron V. (1985): "Raisonnement et diagnostic : le rôle du discours et de la compréhension clinique en médecine", pp. 87-114 i Cicourel, *La raisonnement médical. Une approche socio-cognitive*. Paris: Seuil, Paris 2002. (Finns endast på franska. Urspr. publ. i *Actes de la recherche en sciences sociales*, no 60, novembre 1985, pp. 79-89.)
- Cicourel, Aaron V. (1992): "Development and Adult Aspects of Habitus", pp. 148-173 i G. Gebauer & C. Wulf (Hrsg.): *Praxis und Aesthetik. Neue Perspektiven in Pierre Bourdieus Denken*. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1992,
- Cicourel, Aaron V. (1993): "Aspects of structural and processual Theories of Knowledge", pp. 89-115 i C. Calhoun, E. LiPuma & M. Postone (Eds.): *Bourdieu. A Critical Reader*. Cambridge: Polity Press, 1993.

- Cicourel, Aaron V. (1996): "Ecological Validity and 'white room effects'. The Intercation of cognitive and cultural models in the pragmatic analysis of elicited narratives", *Children Pragmatics and Cognition*, Vol. 4 (2), 1996, pp. 221-264.
- Cicourel, Aaron V. (1982): "Language and Belief in a Medical Setting", pp. 48-78 i H. Byrnes (Ed.): *Contemporary Perceptions of Language*. Washington DC: Georgetown University Press, 1982.
- Auer, Peter (1995): "Ethnographic Methods in the Analysis of Oral Communication. Some Suggestions for Linguists"; pp. 419-440 in Quasthoff, Uta M.: *Aspects of Oral Communication*. Berlin: Walter de Gruyter, 1995, 29 p.
- Harsen, Gorm, Nils Mortensen (1996): "Sociala interaktionsteorier", pp 207-23 i Andersen, Heine/Kaspersen, Lars Bo (red): *Klassisk og moderne samfundsteori* [1996]. København: Hans Reitzels Forlag, 2 uppl. 1997.
- Staf Callewaert: Notes for the third seminar on Aaron Cicourel, 8 Oct. 2003  
<<http://www.skeptron.ilu.uu.se/broadly/sec/p-callewaert-031008.htm>>

# KURSPLAN

## **Det svenska pedagogikämnet – framväxt och utveckling under 1900-talet 10 poäng**

***Studies in Education in Sweden – growth and development during the 2000<sup>th</sup>  
century, 15 ECT***

---

Kursplan för ämnesgemensam kurs inom forskarutbildningen omfattande 10 poäng. Kursen är fastställd av institutionsstyrelsen vid Pedagogiska institutionen 2003-09-29 och av Utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnden 2003-09-04.

## **Förkunskaper**

Kursen vänder sig till forskarstuderande i pedagogik och i pedagogik med inriktning mot utbildningsyrken.

## **Syfte**

Syftet med kursen är att deltagarna ska skaffa sig en bild över det svenska pedagogik-ämnet och dess framväxt, med betoning på teori och vetenskapsteoretiska angreppssätt. Kursen ska vidare behandla den funktion som en forskare har i ett samhälle i förändring. Kursen ska också stödja formandet av en väl fungerande grupp av doktorander till stöd för varandra.

## **Innehåll**

- \* Överblick över de olika vetenskapsteoretiska inriktningar och forskningsansatser som funnits och finns representerade inom svensk pedagogisk forskning och exempel på forskning som detta resulterat i
- \* Presentation av olika bilder av pedagogikämnet i Sverige med tyngdpunkt på utvecklingen under 1900-talet och fram till nutid.

## **Litteratur**

Enligt särskild förteckning.

## **Examination**

Examination sker fortlöpande i form av gruppdiskussioner, muntliga och ett antal korta skriftliga redovisningar samt genom en avslutande PM. Som betyg ges Godkänd eller Icke Godkänd.

## Kurslitteratur

### Obligatorisk litteratur

- Bjerg, Jens (red) (2000) *Pedagogik – en grundbok*. Stockholm: Liber. (s 1-13, 17-52)
- Gerholm, Lena & Gerholm, Tomas (1992) *Doktorshatten. En studie av forskarutbildningen inom sex discipliner vid Stockholms universitet*. Stockholm: Carlssons. (225 s)
- Gibbons, Michael et al. (1994) *The new production of knowledge. The dynamics of science and research in contemporary societies*. London: SAGE. (179 s)
- Kallós, Daniel (1982) School and curriculum reforms in Sweden: theoretical considerations. *Pedagogical Bulletin* 8. Lunds universitet, Pedagogiska institutionen. (32 s)
- Lagercrantz, Olof (1985) *Om konsten att läsa och skriva*. Stockholm: Wahlström & Widstrand. (80 s)
- Lindblad, Sverker (1992) Pedagogiska institutionen vid Uppsala universitet. Forskargrupper och forskningsprojekt samt publikationer 1980-1990. *Pedagogisk Forskning i Uppsala 101*. Uppsala universitet, Pedagogiska institutionen. (135 s)

### Referenslitteratur

- Ahlström, Karl-Georg (1998) Svensk pedagogik i internationell belysning. *Pedagogisk Forskning i Sverige 1998:1*. (s 36-53)
- Dahllöf, Urban (1989) Har det svenska pedagogikämnet någon identitet? *Forskning om Utbildning* nr 4, 1989. (s 4-13)
- Dahllöf, Urban (1998) *En återblick på det tidiga ramfaktorteoretiska tänkandet och några av dess senare utlöpare*. I: Kvalsund, Rune m fl (red) *I laerande fellesskap*. Volda: Høgskulen i Volda. (s 11-44)
- Eklund, Harald (1995) *Pedagogisk forskning under en femårsperiod. En studie av innehåll och mönster i svenska doktorsavhandlingar under åren 1988-1992*. Linköpings universitet, Institutionen för pedagogik och psykologi. (ca 75 s)
- Gustafsson, Christina (red) (1996) *Pedagogikforskarens roll i utbildningsplanering. Rapport från ett minisymposium vid Pedagogiska institutionen, Uppsala universitet 3 maj 1994 med anledning av Urban Dahllöfs pensionsavgång*. Uppsala universitet, Pedagogiska institutionen. (90 s)
- Härnsten, Gunilla & Klingberg, Göte (1983) Avslutad och pågående forskning. *Pedagogiska uppsatser 1983:13*. Lunds universitet, Pedagogiska institutionen.
- Kallós, Daniel; Köhler, Eva-Mari & Nilsson, Karl-Axel (1971) *Vad är pedagogik?* Lund: Studentlitteratur. (ca 200 s)
- Lindberg, Gerd & Lindberg, Leif (1983) *Pedagogisk forskning i Sverige 1948-1971. En explorativ studie av inom- och utomvetenskapliga faktorer*. Umeå universitet: Pedagogiska institutionen. (ca 250 s)
- Marklund, Inger (1981) Pedagogiska institutionens forskningsprogram. *Pedagogisk Forskning i Uppsala nr 25*. Uppsala universitet, Pedagogiska institutionen. (185 s)
- Nowotny, Helga; Scott, Peter & Gibbons, Michael (2001) *Re-thinking science. Knowledge and the public in an age of uncertainty*. Cambridge: Polity. (ca 200 s)
- Rosengren, Karl-Erik & Öhngren, Bo (Eds.) (1997): *An evaluation of Swedish research in education*. Stockholm: HSFR. (280 s)

- Sandström, Ulf (red) (1993) *Det kritiska uppdraget. Den problemorienterade forskningen i framtiden*. Linköpings universitet, Institutionen för tema. (85 s)
- Säfström, Carl-Anders (1990) Argument för professur i pedagogik kring skelskiftet. *Arbetsrapporter från Pedagogiska institutionen, Uppsala universitet 150*. Uppsala universitet, Pedagogiska institutionen. (48 s)
- Säfström, Carl Anders (1994) Makt och mening. Förutsättningar för en innehållsfokuserad pedagogisk forskning. *Uppsala Studies in Education 53*. Acta Universitatis Upsaliensis. (155 s)
- Vislie, Lise (1998) Pedagogisk forskning i Sverige. HSFR granskar de nio ”stora” pedagogikinstitutionerna. *Pedagogisk Forskning i Sverige 1998: 1*. (s 1-35)

### ***Momentet Pedagogikens idéhistoria***

- Hammer, Bertil (1988 [1910]) Om pedagogiska problem och forskningsmetoder. I: Lindberg, Leif & Lindberg, Britt-Marie (1988) *Pedagogik som vetenskap – vetenskap som pedagogik*. Lund: Studentlitteratur. (s 32-39)
- Herrlin, Axel (1988 [1912]) Psykologins utveckling til exakt vetenskap. I: Lindberg, Leif & Lindberg, Britt-Marie (1988) *Pedagogik som vetenskap – vetenskap som pedagogik*. Lund: Studentlitteratur. (s 40-49)
- Nilsson, Ingemar (1978) Vetenskapsideal i 1800-talets psykologi. I: Nilsson, Ingemar (1978) *Själen i laboratoriet*. Del 1. Lund: Bokförlaget Doxa. (s 11-74)
- Säfström, Carl-Anders (1994) Makt och mening. Förutsättningar för en innehållsfokuserad pedagogisk forskning. *Uppsala Studies in Education 53*. Acta Universitatis Upsaliensis. Kapitel 4: Etablerandet av pedagogik som vetenskap i Sverige. (s 36-55)
- Winch, Peter (1988 [1958]) *The idea of a social science and its relation to philosophy. Studies in philosophical psychology*. London and New York: Routledge. (Ca 100 sidor i urval.

### ***Momentet Utbildnings- och kultursociologi***

- Abrahamsson, Bengt (1974) Utbildning och samhälle: några problemområden. I: *Skolan som arbetsplats. Rapporter från undersökningar genomförda av Utredningen om skolans inre arbete - SIA. Del I* (s 291-342). Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Broady, Donald (1998) Kapitalbegreppet som utbildningssociologiskt verktyg, *Skeptronhäften 15*. Uppsala universitet, ILU. (26 s.)
- Broady, Donald & Mikael Börjesson (2002) En social karta över gymnasieskolan i Stockholm i slutet av 1990-talet (9 s.). *Studies in Educational Policy and Educational Philosophy E-tidskrift 2002:1* (Elektronisk tidskrift, Uppsala universitet, red. Ulf P. Lundgren, <http://www.upi.artisan.se>).
- Broady, Donald & Ullman, Annika (2001) ”Ständigt var man i farten med att grunda och stifta”. Om fält, offentligheter och nätverk vid skelskiftet 1900. *Kvinnovetenskaplig tidskrift, nr 2 2001*, s 27-46
- Callewaert, Staf (2003) *Fra Bourdieus og Foucaults verden - pædagogik og sociologi, diskurser og praktikker, efter det moderne*. København: Akademisk Forlag. (Valda delar, ca 100 s)

### ***Momentet Historiematerialism och handling***

#### **Obligatorisk litteratur**

- Köhler, Eva-Mari (1981) *Blågul fostran*. Stockholm, Liber förlag. (206 s)  
Marx, Karl (1875 [1975]) *Kritik av Gothaprogrammet*. Svensk översättning. Göteborg: Oktober.  
Trankell, Arne (1973) *Kvarteret Flisan*. Stockholm: Norstedts. (492 s)

#### **Valbar litteratur**

- Engels, Friedrich (1884 [1973]) *Familjens, privategendomens och statens ursprung*. Stockholm: Arbetarkultur.  
Leontiev, Alexej (1977 [1986]) *Verksamhet, medvetande, personlighet*. Göteborg: Fram.  
Häyrynen, Yrjö-Paavo & Hautamäki, Jarkko (1976) *Människans bildbarhet och utbildningspolitiken*. Stockholm: Wahlström & Widstrand.  
Texter av Vygotskij och Kollontay i samråd med lärarna.

### ***Momentet Stora internationella, komparativa studier***

#### **Obligatorisk litteratur**

- Husén, Torsten m.fl (1973): *Svensk skola i internationell belysning. Naturorienterande ämnen*. Stockholm: Almqvist & Wiksell. (kapitel 1 och 11, ca 20 s).  
Härnqvist, Kjell (1974) Internationella jämförelser av utbildningsresultat. *Forskning om Utbildning 1, 1974*. (9 s)  
*Knowledge and skills for life. First results from the OECD programme for international student assessment (PISA) 2000*. Paris: OECD, 2000. (Valda delar, ca 20 s)  
Prais, Sigbert Jon (2003) Cautions on OECD:s recent educational survey (PISA). *Oxford Review of Education, Vol. 29, No. 2, 2003*. (23 s)  
Skolverket: *TIMSS. Svenska 13-åringars kunskaper i matematik och naturvetenskap i ett internationellt perspektiv*. Stockholm: Skolverket, 1996. (Valda delar, ca 50 s)

#### **Kursivläsning där de studerande orienterar sig i en publikation (ca 60 sidor)**

- Engström, Jan-Åke (1994) *Science achievement and student interest. Determinants of success in science among Swedish compulsory school students*. Stockholms universitet, Institutionen för internationell pedagogik.  
Yang, Yang (2003) Measuring socioeconomic status and its effects at individual and collective levels: A cross-country comparison. *Göteborg Studies in Educational Sciences 193*. Acta Universitatis Gothoburgensis.  
Duncan, Wendy (1989) *Engendering school learning. Science, attitudes and achievement Among girls and boys in Botswana*. Stockholms universitet, Institutionen för internationell pedagogik.

### ***Momentet Didaktik som forskningstradition och kunskapsfält***

- Chaiklin, Seth (1996) Understanding the social scientific practice of understanding practice. In: Chaiklin, Seth & Lave, Jean (Eds.) (1996) *Understanding practice. Perspectives on activity and context*. Cambridge: Cambridge University Press. (s 337-401)
- Englund, Tomas (1997) Undervisning som meningserbjudande. I: Uljens, Michael (red) (1997) *Didaktik*. Lund: Studentlitteratur. (s 120-145)
- Kroksmark, Tomas (1998) Pedagogiken, didaktiken och lärarutbildningarna. *Utbildning och demokrati nr 2, 1998*. (s 29-40)
- Lave, Jean (1996) The practice of learning. I: Chaiklin, Seth & Lave, Jean (Eds.) (1996) *Understanding practice. Perspectives on activity and context*. Cambridge: Cambridge University Press. (s 3-32)
- Marton, Ference (1997) Mot en medvetandets pedagogik. I: Uljens, Michael (red) (1997) *Didaktik*. Lund: Studentlitteratur. (s 98-119)
- Molander, Bengt (1996) *Kunskap i handling*. Göteborg: Daidalos. (s 11-82)
- Säljö, Roger (1998) Lärande – att behärska institutionella former av kommunikation. *Utbildning och demokrati, nr 2, 1998*. (s 15-28)
- Tillkommer ca 20-40 sidor av Stenlund, Sören (2000) *Filosofiska uppsatser*. Skellefteå: Norma.

### ***Momentet Läroplansteori***

- Dahllöf, Urban (1967) *Skoldifferentiering och undervisningsförlopp*. Stockholm: Almqvist & Wiksell. (306 s)

### ***Momentet Klassrumsforskning***

- Larsson, Staffan (2002) *The emergence of ethnography as a network in Swedish educational research*. Paper presented at NERAs 31st Congress, March 6-9, 2003. (13 s)
- Lindblad, Sverker & Sahlström, Fritjof (1999). *Gamla mönster och nya gränser. Om ramfaktorer och klassrumsinteraktion*. Pedagogisk Forskning i Sverige, 4 (1), 73-92
- Lindblad, Sverker & Sahlström, Fritjof (2002) *From teaching to interaction: On recent changes in the perspectives and approaches to classroom research*. Current Issues in Classroom Research: practices, praises and perspectives. Conference, Oslo, May 22-24 2002.
- Tillkommer ett mindre antal sidor av Ivor Goodson, gästforskare vid Pedagogiska institutionen höstterminen 2003.

# KURSPLAN

## **Teori och metod 10 poäng** ***On Theory and Method, 15 ETCS***

---

Kursen är en obligatorisk kurs i forskarutbildningen i pedagogik.  
Kursplanen är fastställd av institutionsstyrelsen 2000-02-19 och reviderad 2002-02-21.

### **Förkunskapskrav**

Antagen till forskarutbildningen i pedagogik.

### **Syfte**

Kursen syftar till att de studerande genom systematisk träning skaffar sig breda kunskaper vad gäller metodologiska frågor. Mer specifikt skall den studerande fördjupa sin kunskap om relevanta och aktuella pedagogiska forskningsområden samt träna sig i att omformulera praktiska, politiska eller sociala problem till forskningsbara problem. Den studerande ska skaffa sig kunskap om olika ansatser för att studera vetenskapliga problem inom det pedagogiska området, identifiera och värdera olika slag av datakällor, träna sig att hantera olika slag av material med skilda metoder och öka sin diskursmedvetenhet.

### **Innehåll**

Kursen organiseras i fyra block som motsvarar olika inslag i genomförandet av ett avhandlingsarbete:

- Angreppssätt, problemformulering, avgränsning, teoretisk förankring, tidigare forskning.
- Metoder för datainsamling och/eller datakonstruktion.
- Metoder för databearbetning och tolkning.
- Skrivandets hantverk samt reflektion i vetenskapligt arbete.

### **Kurslitteratur**

Enligt särskild förteckning.

### **Genomförande**

Introduktioner varvade med laborativa moment i form av t.ex. argumentationsövningar, analys av enkätfrågor, excerpter eller andra texter, utformning av kodningsnycklar för kategorisering, statistiska analyser samt seminarier är de huvudsakliga arbetsformerna. Kursen bygger på deltagarnas tidigare erfarenheter.

## Examination

Obligatorisk uppgift är att utforma en *argumenterande* forskningsöversikt i anslutning till problemet i den egna avhandlingen. Denna uppgift genomförs i ett antal steg under hela kursen. Resultatet av uppgiften presenteras skriftligt och försvaras muntligt.

Med utgångspunkt i deltagarnas olika förkunskaper konstrueras ett antal relevanta examinationsuppgifter. Vilka moment som väljs avgörs av den studerande och examinator i samråd med utgångspunkt i den studerandes tidigare erfarenheter inom metodområdet. Uppgiften redovisas främst i skriftlig form.

Närvaro och aktivt deltagande är obligatoriskt. Som betyg används något av uttrycken Godkänd eller Underkänd.

## Kurslitteratur

- Asplund, Johan 1983: *Om undran inför samhället*. Argos förlag. (80 s)
- Fleck, Ludwik 1997: *Uppkomsten och utvecklingen av ett vetenskapligt faktum. Inledning till läran omtankestil och tankekollektiv*. Stockholm/Stehag: symposion. (170 s)
- Gerholm, Lena & Gerholm, Tomas 1992: *Doktorshatten. En studie av forskarutbildningen inom sex discipliner vid Stockholms universitet*. Stockholm: Carlssons. (220 s)
- Heiman, Gary 1996: *Basic Statistics for the Behavioral Sciences*. New York: Houghton Mifflin. (valda delar ca 300 s)
- Härnsten, Gunilla & Köhler, Eva-Mari 1996: Arbetarbarnen och skolan – en bild av segregering och disciplinering. I: Isacson, Maths & Magnusson, Lars (red): *Arbetsstaden Uppsala*. Gidlunds förlag, ss 65-93.
- Qvarsell, Roger & Sandin, Bengt (red) 2000: *Den mångfaldiga historien. Tio historiker om forskningen inför framtiden*. Lund: Historiska Media. (230 s)
- Söderqvist, Thomas 1988: "Likt tjuren Ferdinand", *VEST* (Tidskrift för Vetenskapsstudier), nr 9, 1988, ss 16-22.
- Öppna samhällsvetenskaperna*. Rapport från Gulbenkian-kommittén för samhällsvetenskapernas omstrukturering. Göteborg: Daidalos 1998. (100 s)

## Referenslitteratur

- Aronsson, Åke 1999: *SPSS version 9.0 för Windows*. Lund: Studentlitteratur.
- Dahmström, Karin 2000: *Från datainsamling till rapport*. Lund: Studentlitteratur.
- Tosh, John 2000: *Historisk teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

# KURSPLAN

## **Utbildningsreformer och politisk styrning, 5 poäng.** ***Educational reforms and political governing, 7,5 ECTS***

---

Kursen är en obligatorisk kurs i forskarutbildningen i pedagogik.  
Kursplanen är fastställd av institutionsstyrelsen 2002-06-22.

### Mål

Målen för kursen är att de studerande skall skaffa sig:

- en överblick över förändringarna av det svenska skolväsendet under 1900-talet;
- fördjupade kunskaper kring reformeringen av den obligatoriska skolan med tonvikt lagd på perioden från 60-talet till och med 90-talet;
- kunskaper kring den politiska styrningens villkor;
- en översikt över och en tillämpning av metoder för att studera utbildningshistoria;
- inblick i olika teoretiska modeller för att analysera politisk styrning.

### Kursens innehåll och struktur

Kursen omfattar följande innehåll:

- en översikt över förändringarna av det svenska skolväsendet med en tonvikt lagd på den obligatoriska skolans förändringar och perioden 60-talet till och med 90-talet;
- metoder för studier och tolkning av historiskt källmaterial;
- analysmodeller.

Kursen kommer att omfatta fyra block motsvarande dels de tre innehållsdelarna dels en egen uppsats kring ett valt tema.

### Litteratur

Enligt bifogad litteraturlista.

### Arbetsformer

Undervisningen kommer att bedrivas i seminarieform och avslutas med redovisning av uppsats.

### Examination

Muntlig examination i anslutning till redovisad uppsats. Betygen Underkänd och Godkänd ges på kursen.

## Kurslitteratur

### Utbildningsreformer och politisk styrning, 5 poäng

(Litteraturlistan är fastställd av institutionsstyrelsen 2002-10-23)

- Boman, Y.: Utbildningspolitik i det andra moderna. Örebro: Örebro Studies in Education 4. 2002. (sidorna 159 – 378) (220 s.).
- Dahlgren, S - Florén, A: *Fråga det förflutna. En introduktion till modern historieforskning*. Lund: Studentlitteratur, 1998. (323 s).
- Karlsen, G.E.: *Utdanning, styring og marked*. Oslo: Universitetsforlaget. 2002. (240 sidor).
- Lindensjö, Bo och Lundgren, Ulf P. *Utbildningsreformer och politisk styrning*. Stockholm: HLS Förlag, 2000. (220 s.).
- Du Rietz, Lundgren, U. P., Wennås, O.: *Ansvarsfördelning och styrning på skolområdet*. Stockholm: Allmänna förlaget, 1987.. DsU 1987:1. (319 s.).

### Referenslitteratur

- Ds 101:48 *Samverkande styrning*. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 2001.  
[http://utbildning.regeringen.se/propositionermm/ds/2001/ds2001\\_48.pdf](http://utbildning.regeringen.se/propositionermm/ds/2001/ds2001_48.pdf) (200 s.)
- Landquist J. och Husén, T.: *Pedagogikens historia*. Stockholm: Gleerup, 1969. (308 s.).
- Richardson, Gunnar: *Svensk utbildningshistoria. Skola och samhälle förr och nu* Lund. Studentlitteratur. 1999. (211 s.).
- Sjöstedt, C.E. och Sjöstrand, W.: *Skola och undervisning i Sverige och andra länder*. Stockholm: Natur och kultur, 1969. (401 s.).
- Sjöstrand, W.: *Pedagogikens historia II : Sverige och de nordiska grannländerna till början av 1700-talet*. Lund: Gleerup. 1961. (356 s.).
- Sjöstrand, W.: III:1 *Sverige och de nordiska grannländerna under frihetstiden och gustavianska tiden*. Lund: Gleerup. 1961. (308 s.).
- Sjöstrand, W.: III:2 *Utvecklingen i Sverige under tiden 1809-1920*. Lund: Gleerup, 1965. (453 s.).
- UNESCO. 50 Years for Education. (i eget urval)  
<http://www.unesco.org/education/educprog/50y/brochure/index.htm>
- Wallin, E.: Verksam och/eller samverkande styrning. I *Studies in Educational Policy and Educational Philosophy: E-tidskrift*, 2002:1. (8 sidor). <http://www.upi.artisan.se>
- Ödman, Per-Johan: *Kontrasternas spel : en svensk mentalitets- och pedagogikhistoria*. Prisma, 1998. (Ca 700 s.)

# KURSPLAN

## **Utvärdering, 5 poäng** ***Evaluation, 7,5 ECT***

---

Kursen ges som uppdragsutbildning på halvtid och ligger på forskarutbildningsnivå vad gäller innehåll och krav på prestationer. Kursplanen är fastställd av institutionsstyrelsen 2002-02-21.

## **Förkunskapskrav**

För att påbörja kursen krävs allmän behörighet för forskarutbildning.

## **Syfte**

Kursens övergripande syfte är att de studerande skall utveckla ett vetenskapligt och kritiskt förhållningssätt till teori och praktik inom området utvärdering. Konkret skall varje deltagare efter genomgången kurs känna till utvecklingen av teorier och modeller samt ha inhämtat kunskaper för att bedöma/granska genomförda utvärderingsarbeten och planera en utvärdering.

## **Innehåll**

Inom kursen sker en avgränsning såtillvida att utvärdering begränsas till i huvudsak programutvärdering. I kursen behandlas:

- Centrala begrepp inom utvärdering
- Teorier och modeller inom utvärdering i historiskt och nationellt/internationellt perspektiv
- Utvärdering i praktiken

## **Kurslitteratur**

Enligt särskild förteckning.

## **Genomförande**

Undervisningen tar sin utgångspunkt i och avser stödja de studerande i deras självstudier och planering av egna utvärderingsarbeten. Detta sker i form av föreläsningar, seminariediskussioner och gruppdiskussioner.

## **Examination**

En del av examinationen sker genom bedömning av deltagande i seminariediskussioner och gruppdiskussioner. Dessutom skall varje kursdeltagare välja mellan två avslutande examinationsuppgifter. Antingen kan den studerande individuellt granska en aktuell programutvärdering eller också kan den studerande välja att planera ett utvärderingsarbete. Oavsett vilken

examinationsuppgift man väljer, skall de kunskaper man inhämtat avseende teori och praktiskt utvärderingsarbete utnyttjas och genomsyra den individuella skriftliga redovisningen. Som betyg används något av uttrycken Godkänd eller Underkänd. För godkänt betyg krävs fullgjorda uppgifter. Frånvaro kompenseras med extra uppgifter.

## Kurslitteratur

### Utvärdering, 5 poäng

(Fastställt av institutionsstyrelsen 2002-02-21)

#### Litteratur gemensam för alla deltagare:

- Gredler, Margaret B. 1996: *Program Evaluation*. Englewood Cliffs, New Jersey: Merrill Prentice Hall. (374 s)
- Gustafsson, Christina & Löfgren, Jan. 1988: Handels- och kontorslinjen. En utvärdering av ett försök med en ny linje i gymnasieskolan. *Pedagogisk Forskning i Uppsala* 81. Uppsala: Pedagogiska institutionen, Uppsala universitet. (355 s)
- Karlsson, Ove. 1996a: Utvärderingens värdemässiga diskurs. *Utbildning och demokrati*. Vol 5, Nr 1, s. 83-108 - 1996b: A critical dialogue in evaluation. How can the interaction between evaluation and politics be tackled? *Evaluation*. Vol 2(4), pp. 405-416.
- Russell, Neil and Willinsky, John. 1997: Fourth generation educational evaluation: the impact of a post-modern paradigm on school based evaluation. *Studies in Educational Evaluation*. Vol. 23, No. 3, pp. 187-199.

#### Litteratur inom särskild intresseinriktning

Förslag på tänkbar litteratur som kan ersättas av likvärdig (Ca 150-250 s).

- Erlingsdóttir, Guðbjörg 1999: *Förförande idéer: kvalitetssäkring i hälso- och sjukvården*. Lund: Lunds universitet. (237 s)
- Larsson, Patrik. 1996: Hemtjänsten ur tre perspektiv. *Monograph from the Department of Sociology, University of Gothenburg*, 59. (228 s)
- Nationella kvalitetsgranskningar 2000: 2000. *Skolverkets rapport*, 190. Stockholm: Statens skolverk/Liber distribution. (181 s)
- Olsson, Birgitta. 1999: 6-timmars arbetsdag med heltidslön i Stockholms stad. Vad betyder det för personalen, brukarna och ekonomin? *Personalekonomiska institutets skriftserie* # 1/1999. (243 s)
- Skolverkets lägesbedömning år 2001 av barnomsorgen, skolan och vuxenutbildningen*. 2002. Stockholm: Skolverket. (130 s) (Kan laddas ned via Skolverkets hemsida.)
- Utan fullständiga betyg – varför når inte alla elever målen?* 2001. Stockholm: Skolverket. (127 s) (Kan laddas ned via Skolverkets hemsida.)
- Utvärdering av skolan 1998 avseende läroplanernas mål (US98)*. 1999. Stockholm: Skolverket. (137 s)
- Varje deltagare skall inom "sitt område" dessutom läsa två senare (ej publicerade tidigare än 2000) teoretiskt inriktade artiklar med anknytning till det egna intresseområdet.

#### Litteratur i anslutning till examinationsuppgift

(150-250 s)

Den som väljer examinationsuppgift 1 - granskning av en genomförd utvärdering - väljer i samråd med examinator en aktuell utvärdering (avhandling, forskningsrapport eller motsvarande).

Den som väljer examinationsuppgift 2–planering av ett utvärderingsarbete–  
väljer i samråd med examinator en utvärdering som kan tillföra något till den  
egna planeringen med avseende på teoriansats, innehåll, metodansats, etc.

# KURSPLAN

## **Vetenskapssociologi, 5 poäng** ***Sociology of science, 7,5 ECTS***

---

Kursplanen är fastställd av institutionsstyrelsen 2002-12-19

Kursen ges inom forskarutbildningen i pedagogik i samverkan mellan Pedagogiska institutionen och Institutionen för lärarutbildning. Kursen är även öppen för studerande på D-nivån i pedagogik eller pedagogik med inriktning mot personalutveckling.

### **Mål**

Deltagarna skall ges en överblick över samhällsvetenskapliga studier av vetenskap från strukturfunktionalisterna och Kuhn fram till i dag.

### **Innehåll**

Kursen behandlar främst följande traditioner

- Strukturfunktionalister, dvs. Merton m.fl.
- Kuhn
- Fransk historisk epistemologi, dvs. Bachelard m.fl.
- Anglosachsisk SSK (Sociology of Scientific Knowledge), dvs. Barnes, Bloor, Collins m.fl.
- Laboratory Life-traditionen, dvs. Knorr Cetina, Latour m.fl.
- Några nyare kritiker

Texter som representerar de nämnda traditionerna läses jämte ett par analyser av utvecklingen, i synnerhet Bourdieus sista föreläsningsserie vid Collège de France som skall fungera som vägvisare.

### **Genomförande**

Kursen genomföres i form av föreläsningar och seminarier. Kortare skriftliga redovisningar inlämnas under kursens gång. En skriftlig examinationsuppgift lämnas in i slutet av kursen.

### **Examination**

Kursen examineras genom skriftliga redovisningar. Betygen Underkänd och Godkänd ges. För studerande inom grundutbildningen ges betygen Underkänd, Godkänd och Väl godkänd.

### **Litteratur**

Enligt särskild förteckning.

## Kurslitteratur

### Vetenskapssociologi, 5 poäng

(Fastställt av institutionsstyrelsen 2002-12-19)

Bourdieu, Pierre (2001): *Science de la science et réflexivité. Cours du Collège de France 2000-2001*, Éditions Raisons d'agir, Paris (238 s.). Utdrag i svensk översättning utdelas. Boken kan ersättas med översatta texter av Bourdieu på liknande teman.

Urval, ca 150 sidor, ur Bourdieu, Pierre, Jean-Claude Chamboredon & Jean-Claude Passeron (1973): *Le métier de sociologue. Préalables épistémologiques*. 2. rev. o. förk. uppl. (150 s.). Eller den engelska eller tyska översättningen.

Cole, S. & Cole, J. (1967): "Scientific Output and Recognition: A Study in the Operation of the Reward System in Science, *American Sociological Review*, Vol. 32, No. 3, 1967, s. 377-390 (14 s.).

Friedman, Michael (1998): "On the Sociology of Scientific Knowledge and its Philosophical Agenda", *Stud. Hist. Phil. Sci.*, Vol. 29, No. 2, s. 239-271 (32 s.).

Gringras, Yves (2001): "What did Mathematics do to Physics", *Cahiers d'épistémologie*, 274, 2001, s. 1-41. Äv. i *History of Science*, Vol 39, Dec. 2001, s. 383-416). (41 s.)

Merton, Robert K. (1957): "Priorities in Scientific Discovery: A Chapter in the Sociology of Science", *American Sociological Review*, Vol. 22, No. 6, Dec. 1957, s. 635-659. (25 s.)

Pickering, Andrew (Ed.) (1992): *Science as practice and culture*. Chicago and London: The University of Chicago Press (474 s.).

Summa ca 970 sidor